qui ajunt; *quid si nunc Cœlum ruat. Horatius in Odis:*

Si fractus illabatur Orbis
Impavidum ferient ruinæ,

ἢ εἰ ἀραιὸς ἐμπίοι, *Quid si Cœlum ruat?* Ironia Proverbialis ridet eos, qui in tutissimis etiam rebus, ubi nihil planè timendum est, ridiculo timore percelluntur. *Aristotele libro περὶ φυσικὰ* docente, manavit à priscis mortalibus nimiâ ruditate & stupiditate sibi persuadentibus, *Atlantis* humeros *Cœlum* sustinere, & à ruinâ, quam mortalibus minatur, cohibere, illudque ipsum in *Terram* delapsurum esse, si *Atlas* humeros suos subtraheret. Hoc autem non à solis *Poëtis* confictum, sed etiam à quibusdam Physicis traditum esse ibidem *Aristoteles* asserit.

Lunæ radiis uva non maturescit. In dicto *de Facie in Lunâ apparente libello Plutarchus Ionis Senarium* ceu proverbialem usurpat:

μέλας γὰρ αὐπαῖς ἡ πεπαίνεται βότρυς
Neque enim his niger maturus efficitur botrus.

Ubi in αὐπαῖς subaudiendum est ἀκτῖσι, i. e. radiis, scilicet Lunæ, unde sic proverbialiter effertur, *Lunæ radiis non maturescit botrus.* Dictus enim *Author* de *Lunæ* viribus loquens, eam humores quidem excitare, sed non concoquere docet. Proverbialis autem hæc locutio eos notat, qui, quæ conantur, virium defectu impediti, perficere nequeunt. Venustius de disciplinis humanis felicitatem non præstantibus dixeris; μέλας γὰρ αὐπαῖς ἡ πεπαίνεται βότρυς.

Adversus teipsum Lunam detrahes. ὅτι σαυτῷ τὴν σελήνην καθελᾶς, *Adversus teipsum Lunam detrahes; In tuum ipsius malum Lunam deduces.* Qui sibi ipsis malum accersunt, taxantur *Dicterio* hoc *Proverbiali* petito à maleficis mulieribus, quas *Lunam* de *Cœlo* incantamentis quibusdam detrahere in terram credebat rudis *Antiquitas:* unde *Virgilius;*

Carmina vel Cœlo possunt deducere Lunam.

Horatius in Odis

Per atque libros Carminum valentium
Refixa Cœlo devocare sidera.

Idem in Sermonibus

—— —— —— —— *Lunamque rubentem,*
Ne foret his testis, post magna latère sepulchra.

Et *Juvenalis.*

Vna laboranti poterit succurrere Luna.

Credula *Antiquitas* olim persuasum habuit, Sagas, & veneficas mulieres oculis & pedibus orbari solere. *Astrologiæ* perita *Aglaonice* quæpiam *Lunæ* defectus seu Eclipses noverat, atque ideò se *Lunam* de Cœlo detracturam insigni jactatione deprædicabat. Filia fuit *Hegemonis* atque à *Nemesi*, quæ jactationem tàm arrogantem audierat, ideò punita, insolentis suæ jactationis pœnas dedit. Sic stulta hæc jactantia in Proverbium abiit, eos designans, qui suis artibus propriis se in malum, aut exitium præcipitant. Ex horum numero sunt, qui callidis suis machinationibus aliis insidias struunt, & ab his ipsis, quibus insidias ponunt, evertuntur. Eodem sensu *Lunam de Cœlo detrahere* ajunt. τὴν σελήνην καταπατᾷ, *Lunam detrahit*, i. e. *malum aut exitium sibi accersit.* quod iis quoque convenit, qui cum rebus vehementer adversis conflictantur. Proverbii ortus.

σελήνια, hoc est, *Lunulas* Calvos, & pilis orbata capita habentes homines *Proverbiali Dicterio* nuncupari Author est *Sinesius in libello, in quo Calvitium laudat*, & originem *Proverbii* inde trahit, quod Calvi & depili capitis sui, lævore, & glabritie speciem & habitum *Lunæ* exprimant. σελήνης ὀμωνύμους καὶ ὁμοιοχήμονας calvos nuncupat, quoniam *Luna* sibi à splendore nomen, quod σέλας denotat adscisceus, calvos cognomines denotat, utpote cranio extrito, & jubaris cujusdam instar lucido se conspiciendos exhibentes. De *Isocrate* dicebat *Atheniensis Populus*, per Calvam cerebrum ejus elucere, eruditionis, sapientiæque facilè elucentis fidem faciens. Ob multiplicem quoque *Lunaris Faciei* variationem, hoc *Proverbio* calvos notari omninò veritati consentaneum est, cum calvi variæ figuræ calvitiem ostendentes, nunc synciput in cornua dividant, mox verticem circumscribant, tandem omnem in orbem calvariam depascant, haud aliter ac *Luna* nunc gibberosam, nunc corniculatam, nunc dividuam, nunc pleno orbe integram faciem conspectui exponit. *Sinesii* verba sunt; ἀλλ' ἀκούσεις ἂν ὑπανθρακομμένων καὶ ἄνλακρυς σελήνια καλούντων τοὺς φαλακρούς; i. e. *Audire licet quosdam diminutivâ voce, sed manifesto sensu, calvos Lunulas nominantes.* Hactenus de *Paræmiis* à *Lunâ* subministratis: Ipsius *Typi Selenographici* illustratio sequitur. Lunulæ. Calvi.

TYPI SELENOGRAPHICI ILLUSTRATIO.

IN HOC TYPO SELENOGRAPHICO *Terrestris Globus* in medio positus superficiem *Interlunio* oppositam obscuriorem, & alteram Plenilunio objectam illustriorem exhibet, noctes *Interlunii* tempore majorem obscuritatem, & *Plenilunii* diebus lucidiorem splendorem habere commonstrans. Sic nubes circumeuntes, & obscuriore ac lucidiore umbrâ distinctæ, aërem pro situ *Lunæ* diverso, nunc majoribus tenebris obductum, nunc clariore & inter tenebras emicante fulgore lucidum esse docet. Phasibus Lunaribus cinguntur Nubes, monstrantibus diversas facies, quas *Luna* crescendo ac decrescendo Mortalium oculis subjicit. Earum octo præcipuas MAJOR TYPI IMAGO ostendit, cunctas verò adumbrat MINOR FIGURA, sub Titulo, NOMINA PHASIUM ET ASPECTUUM LUNÆ. Altera Figura inscripta Titulo, PHASES LUNÆ RESPECTU SOLIS ET OCULI, commonstrat, quomodo se *Phases Lunares* ad *Solem* & *Oculum* habeant. Phases Lunares.

Phases Lunæ Accrescentis. PHASES LUNÆ ACCRESCENTIS, quas *Luna* ab *Interlunio* ad *Plenilunium* properans ostendit, quo in statu Lumen ejus, quod ex oculis nostris *Interlunii* tempore penitus ablatum fuerat, sensim redit, donec in *Plenilunio* dimidiam *Lunæ* faciem integram illustret.

Novilunium. NOVILUNIUM, LUNA SOLI CONJUNCTA, Interlunium aliàs, quando *Soli* faciem suam obvertit *Luna*, dum est in *Conjunctione* cum ipso, & inter *Terram* atque *Solem* interposita faciem radiis Solaribus illustrem *Soli* tantummodo, & nobis alteram obscuram opponit, videlicet cum in rectam lineam cum *Sole* incurrit.

Luna Cornicularis. LUNA CORNICULARIS IN ASPECTU SEXTILI: Facies nimirum *Lunæ* Accrescentis, quando post *Conjunctionem* cum *Sole* accrescendo, Luminis sui recuperatione in *Sextili Aspectu* figuram cornicularem nacta est.

LUNA DIMIDIATA IN ASPECTU QUADRATO: Hæc est figura *Faciei Lunaris*, quando *Luna* ad *Aspectum Quadratum* perveniens dimidiam recuperati Luminis partem in Medietate suâ illuminatâ conspiciendam præbet. Luna Dimidiata.

LUNA IN ORBEM INSINUATA IN ASPECTU TRINO, VEL TRIGONO. Hanc sibi faciem acquirit Luna, quando ad *Aspectum Trinum* vel *Trigonum* cum *Sole* perrexit, atque ita plus quam dimidiam Luminis partem respectu Oculi nostri, in Medietate suâ illuminatâ, recepit. Luna In Orbem Insinuata.

PLENILUNIUM, LUNA SOLI OPPOSITA, quæ in hoc positu integræ suæ medietatis Lumen ad *Terrenam Sphæram* convertit, interpositam inter *Solem* & *Lunam*, quæ huic in rectâ lineâ opponitur, & non solum *Terræ* suam faciem conspiciendam, sed etiam *Soli* eandem illustrandam exponit. Plenilunium.

PHASES LUNÆ DECRESCENTIS quas à *Plenilunio* ad *Novilunium* revertens, & decrescendo sensim lumine recuperato orbata, mortalium oculis aspiciendas subjicit. Hoc autem ejus decrementum, iisdem planè figuris & formis efformatum, in conspectum redit, quarum *Lunæ* incrementum paulatim compos factum est, intervallo temporis illo, quo lucem suam recuperandi causâ ab *Interlunio* ad *Plenilunium* abiit. Phases Lunæ Decrescentis.

LUNA IN ORBEM INSINUATA, IN ASPECTU TRINO, VEL TRIGONO, quâ facie, figurâque cernitur formata, quando in *Aspectu Trino* cum *Sole* versans, luminis decremento, nondum dimidiam Medietatis suæ illustratæ partem amisit, atque ita consimilem figuram obtinet, quam habet, quum *Plenilunio* appropinquans plus quam dimidiam Medietatis suæ illuminatæ partem recuperavit. Luna In Orbem Insinuata.

LUNA DIMIDIATA IN ASPECTU QUADRATO, tantum Lucis suæ decrementum hâc suâ ad *Interlunium* reversione passa est, ut nonnisi dimidiam Medietatis illuminatæ portionem Mortales cernere queant, quam eandem eâdem ipsâ figurâ cernunt, postquam *Luna* accrescens dimidiatæ suæ medietatis lucem recepit. Luna Dimidiata.

Luna Cornicularis. LUNA CORNICULARIS IN ASPECTU SEXTILI, Luminis sui amissione ad *Figuram Cornicularem*, hanc denominationem sibi parientem, se jam rediisse, & in suâ Medietate radiis Solaribus perpetuò fulgente, plus quam dimidiam partem, intuitus mortalis respectu, tenebris obductam Mortalium oculis obvertisse loquitur. Ab hac *Figura* ad *Novilunium* sive *Interlunium* reversa priores repetit formas, atque sic facierum suarum perpetuâ mutatione, ac variatione verum *Proteum* agit.

Globi Lunaris Hemisphærium. GLOBI LUNARIS HEMISPHÆRIUM semper à *Solaribus Radiis* illuminari jam antè dictum est: Illius lumen in horas mutabile tot variationes subeat oportet, propter assiduas *Lunæ* circà *Terram* circuitiones, nec revera, si veritas dicenda est, crescit, aut decrescit, sed per *Lunarem Globum* perpetuâ revolutione circumcursantem obambulans, assiduis istis obambulationibus crescere & decrescere duntaxat apparet. Porrò *Motus* sui, quem ab Occasu in Ortum assiduis revolutionibus suis promovet *Luna*, principium orditur à *Conjunctione* suâ cum *Sole*, quod in *Zodiaco* stabilem & immutabilem locum, ob perpetuas Solaris cursus promotiones, & progressus servare nequit, quamvis in *Schemate Selenographico* idem fixum & stabile finxerimus, ut eò facilius *Tyronum* conceptibus rudioribus ejusmodi *Motus* insinuare possemus. Secundum hanc fictionem *Luna* Circulum absolveret proximè 27. dierum intervallo, atque *Motum Mensis Lunaris* efficeret, si *Sol* simul non progressurus esset. Cæteroquin *Luna* post suum à *Sole* digressum, absolutumque Circulum suum, eundem jam aliquatenus promotum, non in eodem & pristino loco offendit, sed ulterius pergere cogitur, donec ipsum consequatur, & rursus inveniat, quod fit dierum 29, & 12. horarum spatio, & *Mensem Lunarem* constituit. In Politico usu *Lunares Menses* alternatim 29. aut 30. dies complectuntur, qui *Menses Pleni* dicuntur, sicut priores *Cavi* appellantur, in quibus quinque *Status Lunæ* observari volunt. Primum *Luna* binis vicibus rectam cum *Sole* & *Terrâ* Lineam ingreditur, ita ut hæc tria Corpora *Sol Luna* & Terra bis singulis mensibus in unâ rectâ Lineâ inveniantur, nimirum quovis mense ineunte, quando *Luna Nova* cum *Sole* conjuncta inter *Solem* & *Terram* est interposita, & iterum in *Plenilunio*, quando *Terra* inter *Solem* & *Lunam* sibi invicem oppositos intercedit. Deinde bis est *Corniculata*; postea bis æquâ portione divisa; ac tandem bis in Orbem sinuata, sicut *Schema Selenographicum* commonstrat.

Quo temporis spatio Luna Circulum absolvat.

Quinque status Lunæ.
1. 2.
3.
4. 5.

Regulæ de Ortu & occasu Lunæ.

De Ortu autem & Occasu Lunæ sequentes regulæ teneantur.

1. *Quotiescunque Luna faciem suam lumine plenam nobis ostendit, Soli è diametro opposita, sex integris ab eo Signis distat.* Hinc fit, ut *Luna Plena* sub *Solis* occasum oriatur, eò quod *Horizon* in duas æquales partes *Zodiacum* secat, atque ideò *Luna Plena* in *Cancro* versetur oportet, si *Sol Capricorni Signum* obtinuerit. Æstivo enim tempore *Plenilunia* in *Signis Hybernis*, & Hybernâ tempestate in *Æstivis* contingere solent. Tunc enim Luna pernox cum nocte ingruente oritur, & cum eadem abeunte occidit. 1.

2. *Luna Crescens interdiu oritur, Senescens noctu super Horizontem ascendit.* 2.

3. *Luna tanto temporis intervallo suprà Horizontem commoratur, quanto Signum, in quo versatur, suprà eundem morari solet.* Hujus tamen *Moræ Lunaris* tempus certum adeo præcisè definiri nequit, propterea quod *Luna* inæquali discessu à *Sole* recedens, etiam inæqualem ab *Æquatore Declinationem*, & *Latitudinem* obtinet, adeò ut incerta sit illa *Tabella Vulgaris*, quæ illuminationem pro ætate *Lunæ* exhibet. 3. Mora Lunæ incerta.

4. *Luna Septima, vel Semiplena Crescens circa meridiem emergit suprà Horizontem: Luna autem Vigesima Secunda,* 4.

id est Semiplena decrescens ci
superat, & conspiciendam
reliqua *Ortus Lunaris* temp
doquidem in singulos dies
horæ tardari solet, hoc est
horæ, ut si *Luna* hodiè ort
oritura erit quinta parte
die tribus quintis partibus
inceps. Hoc usu venit pro
singulis diebus in *Zodiaco*
plius suprà *Motum Diurnum*

5. *Lunæ Pars Illumina*
tur.

6. *Luna Crescens faciem*
convertit. Hâc occasione
pudicâ, maritumque suum
aliò nisi in unum & solum
minem alium intuetur, &

7. *Si Luna vesperi stati*
sum cernatur, luminis sui
post Solis Occasum indicio
pati.

8. *Lunæ Superficies tota*
nationem, nullumque splen
Novilunium, quando videl
conspectum oculorum incurr
Solaribus emergit, aut iis
suum illuminatum, etiam
ciem conspiciendam offer
quit. Hoc ideò fieri plæri
magnitudine multum exc
ejus illustrat, & ob totar
sursum vergentem, tenue
que hoc pacto per acciden
Galilæus addit, tunc temp
illuminatam conspectu su
minantes ad *Lunam* reflec
absurditate alienum videt
Terrâ procul remotus ipsa
surus esset. Nam si vel u
potest, uti solet fieri, cun
no tempore, visu percipiu
dique circumfusa nubibus
luminosi instar resplender
cumcirca *Terram* volitant
sint esse adjumento. Doct
res in parietem incidentes,
xione sua collustrantes,
præstiterit, hanc ipsam o
numero adscripta, & inte

9. *Triplex est causa, pro*
citius, aliquando tardius se
Zodiaci situs obliquior aut
Ascendentibus à *Capricor*
velocius, & è contrario in
initio usque ad *Sagittarii*
prodit. *Secunda* est *Latitu*
trionalis vel *Meridionalis*,
gionibus apparentiam *Lu*
nalibus eandem retardat.
Motus Lunæ, modò celeriu
Hisce causis tribus uno
men admodum rarò, &
Septentrionalibus, conti
unico die & novissimam
posse, concluditur: Dua
altero post *Conjunctionem*
istarum trium sola adfuerit
spectum dabit. Conjunct
circulo contingens, omnes
Lunam in *Australiâ Latitu*
se moventem, ut ita ante
non queat.

ANDREAS CELLARIUS PALATINUS *Harmonia Macrocosmica* AMSTERDAM, 1661 THE WARNOCK LIBRARY Octav